

Comunicació
LA REALITAT
MUSEÍSTICA DE LES
TERRES DE LLEIDA

L'objectiu de la present comunicació és obtenir un panorama actualitzat de la realitat museística de les comarques pertanyents a la província de Lleida; a més de l'anàlisi corresponent de l'estat d'aquest tipus d'institució, es presenta, amb voluntat d'exhaustivitat, l'inventari dels diferents museus existents avui dia. Malauradament la consulta de les diferents guies a l'abast posa de manifest que molts dels llistats publicats han quedat sobradament antiquats, fins al punt de donar en ocasions la sensació que els museus allí recollits corresponen a un territori diferent.

ANTECEDENTS

La idea de copsar l'estat de la qüestió dels museus lleidatans no és d'ara. Concretament l'any 1985 la Comissió de Museus Locals i Comarcals de la desapareguda ATMC (Associació de Treballadors de Museus de Catalunya) va iniciar l'inventari exhaustiu dels museus existents a Catalunya. Diferents equips distribuïts per àrees geogràfiques endegaren la tasca, la qual per diverses circumstàncies fou pràcticament finalitzada a les comarques de Girona i a les de Lleida. L'estudi consistia en una enquesta que es feia als diferents museus sobre la seva realitat de muntatge d'exposició permanent, de magatzems, de gestió, de qualificació professional, etc. Malauradament tot aquell material va restar inèdit amb la desaparició de la citada associació, però aprofitant les jornades de Tàrraga els autors d'aquell treball a la zona de Lleida hem cregut interessant de revisar-lo i actualitzar-lo, no solament per donar a conèixer aquella tasca de fa nou anys, sinó també per contribuir a clarificar el panorama museístic lleidatà, que era també la idea que inspirà aquella tasca.

METODOLOGIA

La metodologia emprada ha estat la més directa possible: per una banda, la visita directa a alguns dels museus i per una altra, l'enquesta telefònica; les dades més significatives foren recollides sistemàticament mitjançant una fitxa especialment elaborada (annex I). Independentment de la coneixença directa de molts museus, vàrem telefonar al llarg del passat estiu a tots els museus de què ja teníem constància l'any 1985 i a aquells altres que vàrem trobar en diferents llistats de museus, per tal d'obtenir les dades actualitzades. Tot i l'aparent rapidesa que implica un contacte telefònic, de vegades hi ha hagut problemes a l'hora de poder parlar amb el responsable d'algun museu, bé perquè no el trobàvem mai, bé perquè no quedava prou definida la persona encarregada; també, de vegades, pel desconeixement dels propis ajuntaments de com atendre una consulta no massa freqüent. Cal afegir, però, que en la majoria dels llocs ha estat la màxima institució municipal aquella que ens ha atès amb la màxima cura, sobretot tenint en compte que en molts indrets no hi ha cap tècnic o persona que atengui l'exposició permanent de manera habitual.

VALORACIÓ DE LES DADES

Si repassem les diverses dades, agrupades per conceptes, que s'han obtingut amb la fitxa indicada, comprovarem en principi que moltes han quedat sense respondre, perquè no ho sabia fer la persona preguntada. Això ens ha fet plantejar que els resultats estadístics no són suficientment exactes, i per tant realitzem solament una valoració general de la tendència que es pot deduir de les dades recollides. Així podríem dir primerament que la majoria de museus han nascut per la il·lusió d'una persona o, com a molt, d'un equip de gent que tenen en comú l'estima pels objectes que han recollit, i també comparteixen el neguit de no perdre'ls irremeiablement; en el fons és el vell desig del col·leccionista, tan generalitzat entre el gènere humà, però que en aquest cas pren

una categoria diferent en tenir la voluntat d'esdevenir una mena de servei públic cultural i complir el deure de protegir el patrimoni corresponent. Aquesta peculiaritat origina que ja des del moment de néixer, o amb el pas del temps, es busqui el suport institucional a la idea museística projectada originalment, de vegades per garantir la seva continuïtat; això origina que la major part de museus siguin de caire municipal perquè tenen l'ajuntament més a prop.

L'edifici sol ser vell, habitualment construït per una finalitat ben llunyana a la que ara se l'ha destinat. Això serà la causa que no tingui normalment les condicions bàsiques per poder instal·lar acuradament un projecte museològic sense efectuar importants modificacions. Curiosament no és habitual conèixer la superfície en metres quadrats que té l'habitable, el qual en ocasions es limita a tenir correctament la sala d'exposició i comptar com a molt amb una mena de magatzem-laboratori-despatx.

El material no està sovint suficientment catalogat, tot i que hi ha un creixent esforç per inventariar els diferents fons, alguns dels quals fins i tot ho estan amb l'ajut informàtic, si bé és encara una tasca ben lenta. Els objectes tenen una conservació que situaríem entre un estat regular i dolent. Més endavant analitzarem la tipologia de museus per temàtica i grau de professionalització.

No deixa de ser sorprenent que la gran majoria de museus no tinguin un pressupost propi, i que sobrevisquin mitjançant el pagament de les despeses bàsiques que efectua habitualment l'ajuntament, i així els museus són tractats com una dependència més de la infraestructura municipal. No s'ha de descartar el recurs d'obtenir subvencions d'altres institucions superiors com a font d'uns ingressos de vegades imprescindibles per realitzar qualsevol petita millora o activitat.

Habitualment l'entrada és gratuïta i l'horari a convenir. El públic visitant és majoritàriament adult, encara que no sol estar mai quantificat amb exactitud: la confirmació d'aquest fet implicaria una poca utilització dels diferents museus com a eina de reforç per a les escoles o d'esbarjo cultural entre la gent gran.

TIPOLOGIA DELS MUSEUS

Com és freqüent a l'hora de treballar el tema de museus, la principal dificultat és decidir aquells que veritablement ho són d'aquells altres que es poden considerar més aviat com a exposicions permanents. En principi hem seguit la definició que dona l'ICOM i que en bona part aplica l'actual Llei de Museus. De totes maneres hem volgut mantenir la tradició popular de denominar "museu" a tota exposició permanent de béns mobles que estigui presentada amb una certa gràcia i bàsicament en vitrines. És a dir, no hem volgut entrar en una diferenciació massa rigorosa dels abundants museus locals que hi ha a les nostres comarques per evitar una discussió que no era l'objectiu d'aquesta comunicació, i hem mantingut el nom que cadascuna d'aquelles institucions es reconeixia per a sí mateixa. També hem obviat la consideració dels espais monumentals que hi ha en el punt 2 de l'article 1 d'aquesta llei, perquè si bé n'hi ha alguns que s'hi poden incloure fàcilment, com per exemple les restes monumentals de la Paeria o de la plaça de Sant Joan de Lleida, l'església vella de Sant Joan de Tèrmens o la mateixa Seu Vella de Lleida, n'hi ha d'altres que es fa difícil d'encabir-los sense allargar la nòmina de museus de manera innecessària per l'objectiu d'aquesta comunicació, com poden ser aquells jaciments arqueològics amb restes clarament visibles, o la majoria dels monuments conservats d'interès històric-artístic. És a dir, hem intentat ser exhaustius en la relació de tots aquells museus o exposicions permanents que tothom relaciona amb la idea habitual de museu: una col·lecció de béns mobles exposats amb un cert ordre i atractiu (annex II).

A l'hora d'atansar-nos més a la realitat museística de les comarques lleidatanes, hem efectuat una agrupació en la nòmina de museus inventariats, conscients del risc que sempre pot tenir fer grups. Com a criteri bàsic diferenciador hem utilitzat el de la professionalització; en conseqüència, hem dividit allò que tradicionalment s'entén com a museu, o col·lecció més aviat pública amb una exposició permanent, en dos tipus: museus amb tècnics remunerats i museus amb tècnics no-remunerats. Els primers, una minoria, són aquells en què la direcció de la institució, i de vegades fins i tot la conservació dels materials, són competència de persones qualificades i de dedicació plena, les quals reben el corresponent salari pel seu treball. Els segons, una majoria, són aquells que tenen algun responsable o grup de col·laboradors per assegurar-ne el manteniment i el mínim funcionament, els quals poden ser més o menys qualificats, segons la seva experiència, la titulació o el tipus de material guardat; ara bé, els responsables tenen com a punt comú el fet de no rebre cap compensació econòmica per la

seva tasca, i arriben fins i tot en algunes ocasions a posar diners de la seva butxaca per tal de complir dignament amb els compromisos que comporta la seva desinteressada dedicació. Entrar en altres categories professionals es fa més difícil, ja que hi ha treballadors que d'entre les seves tasques al servei de l'Administració tenen, per exemple, la d'obrir o explicar el museu; també és poc representativa la neteja que és aplicada en funció de les necessitats o manteniment periòdic mínim.

A mig camí entre els museus sense professionals i les col·leccions privades, hi ha allò que podríem definir com a exposició permanent, i que està constituïda per un conjunt d'objectes, agrupats en una o més vitrines i mostrats en llocs públics d'ús diferent al museístic, com són habitualment les esglésies.

A part hem considerat aquelles col·leccions més estrictament privades, les quals la majoria de vegades són guardades a la mateixa casa del propietari, que, no cal dir-ho, les cuida i ensenya amb l'estima i satisfacció d'aquella persona orgullosa d'allò que ha conseguit amb esforç. Evidentment en aquest apartat no hem inclòs moltes col·leccions existents, tant numismàtiques com filatèliques, bibliogràfiques, o de qualsevol altre tipus, però que no han estat mai inventariades, cosa a més força difícil i complicada de fer, per no dir gairebé impossible. Les hem llistades per haver sortit publicades en la premsa local notícies de la seva existència. La necessitat de comptar amb més o menys espai per exposar pot ser la possible frontera entre la col·lecció de caire més privat, la qual es guarda en un calaix o en un armari, o la que esdevé més pública perquè necessita una habitació o fins i tot un espai específic, cosa que la fa més fàcil de mostrar i de ser coneguda. Com a exponent màxim d'aquest darrer fet hi ha el Museu Boncompte de Ponts, el qual és la col·lecció privada que té el caire més museístic de les comarques de Ponent, tant per la instal·lació com per la superfície, així com pel nombre d'objectes, i tots aquests aspectes quantificats superen en molts casos les xifres de molts museus.

També hem volgut separar aquells materials que són record d'un personatge cèlebre i que bé per pròpia voluntat o per devoció dels seus companys o familiars, constitueixen un llegat que bàsicament guarda records de la seva vida i materials de la seva obra. Tot i que ens ha costat decidir-nos, hem posat en aquest apartat l'exposició permanent existent a l'Espai Guinovart d'Agramunt, la qual si bé està en la línia de moltes fundacions dedicades a un artista singular, no arriba encara a aquesta categoria.

Finalment hem incorporat uns llistats dels museus tancats de manera pràcticament definitiva, normalment per haver desaparegut la persona que els havia creats i no haver-se trobat cap altra que continués la tasca; d'altres han deixat lloc a noves necessitats de l'edifici que ocupaven o a remodelacions del discurs museístic del qual formaven part des de feia anys; alguns, finalment, es troben en un procés més o menys lent de remodelació, és a dir, són "tancats per obres", de vegades massa llargues, però encara és ben viu el desig de la seva reobertura en la societat immediata (núms. 14 al 17 de l'apartat corresponent de l'annex II).

En darrer terme també hem relacionat tots aquells projectes que hem pogut conèixer, amb el convenciment que si bé n'hi ha alguns que són en procés d'execució real, n'hi ha d'altres que són idees que probablement no es portaran mai a la pràctica o trigaran força en el millor dels casos. Pel fet de tenir professionals al front, hem separat d'aquests darrers punts dos museus que estan en procés de remodelació un, Museu Comarcal de la Noguera, o de realització del nou projecte l'altre, Museu Diocesà de Lleida.

ANÀLISI

Del conjunt de museus inventariats (annex II) es poden treure les següents dades que reflecteixen força bé la realitat museística lleidatana. En primer lloc analitzem conjuntament els dos primers grups, és a dir, allò que bàsicament es pot considerar museu, encara que molts estinguin mancats d'algunes de les dependències o funcions essencials a aquest tipus d'institució; així, dels 38 museus, en sentit ampli, que podem visitar a les comarques de Lleida, n'hi ha solament 10 que estan dirigits per professionals remunerats i/o amb dedicació gairebé exclusiva, cosa que fa un 26 % del conjunt, ja que la resta, un 74 %, estan atesos per entusiastes voluntaris que hi dediquen el temps que les seves respectives professions permeten. De la mateixa manera aquest percentatge es mantindria gairebé igual, respecte a aquelles institucions que tenen els serveis bàsics per considerar-les museus en sentit estricte, mentre que la resta serien deficitàries d'alguns dels conceptes primordials que podem llegir a la definició de l'ICOM.

El segon aspecte que podem comprovar en analitzar l'inventari de museus ponentins és l'aclaparadora majoria d'aquells que de manera exclusiva o preferent són dedicats a l'etnografia, un total de catorze, que fan el

36,8% del total; a més distància hi ha aquells que estan dedicats solament a arqueologia, cinc, que constitueixen el 13,1 %; en segueixen quatre exclusivament d'art, el 10,5 %. Ara també cal indicar el caràcter mixt d'altres realitats museístiques; així per exemple n'hi ha quatre (10,5%) que tenen com a objectiu explicar globalment la comarca, si bé en funció dels fons provinents d'anteriors museus poden tenir més volum de materials d'art o d'arqueologia, segons el cas. A part d'aquests, clarament comarcals, en podem trobar tres (7,8%) que tenen gairebé al cinquanta per cent de materials d'etnologia i d'arqueologia, així com dos (5,2 %) que distribueixen el seu espai entre etnologia, art i arqueologia quasi a parts iguals. Finalment hi ha dos museus monogràfics (5,2%), un de numismàtica (2,6%), un de militar (2,6%), un de ciències naturals (2,6%) i un de contingut divers (2,6%).

Un breu repàs a les exposicions permanents ens permet comprovar que són gairebé totes dedicades a l'art, principalment religiós, i una a ceràmica popular catalana. Les col·leccions privades són també tan variades com propietaris trobem, si bé hi ha una majoria que guarden objectes etnològics. Els llegats són constituïts per tres col·leccions de caire religiós-biogràfic, dues bibliogràfico-històrics, dues musicals i dues artístiques. Entre els museus tancats continuen predominant els d'etnologia (el 41,1%). Quelcom semblant passa amb els museus en projecte, ja que dels vint-i-sis previstos n'hi ha tretze que es dedicaran a conservar prioritàriament el patrimoni etnogràfic (el 50% novament).

DISTRIBUCIÓ COMARCAL

Un cop inventariats els museus i classificats tipològicament, és interessant veure com es distribueixen per les tretze comarques lleidatanes. Així en primer lloc podem veure que solament hi ha museus amb personal tècnic remunerat a set comarques, de les quals n'hi ha sis que solament en tenen un, mentre que el Segrià sols en té quatre i, a més, concentrats a la ciutat de Lleida; això fa que quantitativament la major oferta museística sigui la de la capital de la província. Per comarques, quatre són de muntanya i tres del pla; en total hi ha quatre museus de caire comarcal, dos clarament definits a la muntanya i dos pendents de la nova inauguració a les comarques meridionals, un dels quals, el de l'Urgell, precisament s'inaugura aprofitant amb aquestes jornades (fig. 1).

Respecte als museus sense direcció tècnica remunerada, hi ha una considerable desigualtat a favor de les comarques més poblades o de la zona plana (vint-i-dos museus), en contra de les de muntanya (sis); entre aquestes destaca el Pallars Jussà amb tres iniciatives diferents. En conjunt podem observar que molts dels museus són a les poblacions que sense ser capitals de comarca tenen el seu pes específic territorial, com per exemple: Sant Llorenç de Morunys, la Pobla de Segur, Ponts, Artesa de Segre, Guissona, Agramunt, Bellvís, Linyola, Juneda, etc.; Cervera, les Borges Blanques i Mollerussa són les úniques capitals de comarca que són l'excepció a aquest fet. Al Segrià crida l'atenció que, després de la capital, l'activitat museística es concreta en poblacions petites, com Artesa de Lleida, o, més curiosament, en aquelles més allunyades de la rica zona d'horta, com el cas d'Aspa i de Torrebesses. Finalment destaquen iniciatives de poblacions petites com Sisteró, Baldomar, el Pont de Claverol, Àreu o Arsèguel, o els dos museus existents a la vila de Torà (fig. 2).

D'entre les exposicions permanents, destaca la Vall d'Aran on la visita a quatre de les seves peculiars esglésies es veu complementada per una vitrina on es mostren, i al mateix temps es guarden amb més control, aquells objectes de valor artístic dipositats al llarg dels anys. Bellver de Cerdanya i Verdú han seguit aquella mateixa idea en les seves respectives parròquies. Quelcom diferent és el cas del monestir de Sant Bartomeu de Bellpuig, on l'edifici ha esdevingut un monument per visitar i que té com a complement a la Sala Capitular una mostra permanent de ceràmica popular catalana trobada en la propera església parroquial (fig.3).

Els llegats de persones cèlebres es concentren solament en quatre comarques, de les quals torna a ser el Segrià aquella que té el nombre major, amb més de la meitat (cinc en total). En xifres absolutes podem dir que dels nou llegats inventariats, sis se situen en capitals de comarca, i d'aquestes és Lleida la que torna a ser predominant, amb quatre dels llegats (fig. 4). Per les circumstàncies indicades més amunt, no entrem en l'anàlisi de les col·leccions particulars recollides en aquest treball, i no obstant la poca representativitat, es pot indicar l'absoluta concentració de totes les inventariades en les comarques meridionals.

El nombre de museus tancats no deixa de ser important, encara que molts estan pendents de futurs projectes de reobertura més o menys immediats. Resulta evident que a les comarques meridionals, que tenen més densitat

de museus, és on en trobarem el major nombre de tancats. En aquest sentit destaca l'Urgell, seguit de les Garrigues i després del Segrià (fig. 5).

Finalment cal destacar entre els projectes més o menys sòlids, la comarca del Segrià amb deu, sis dels quals són de la ciutat de Lleida. Segueixen després la Segarra i el Solsonès, amb tres cadascuna. No deixa de resultar curiós que la comarca de la Noguera, que té el projecte museístic més modern i en estat d'execució, sigui aquella que no té cap altra proposta museística. Finalment és força indicatiu del desenvolupament econòmic que ha portat el reg a les terres meridionals de la província lleidatana, la proposta de crear tres museus dedicats a l'aigua conduïda artificialment (fig. 6).

CONCLUSIONS

En general es pot comprovar que moltes localitats valoren positivament tenir un espai on recollir allò de significatiu de la seva personalitat, i així volen comptar amb un museu, encara que moltes vegades no són prou conscients de la problemàtica que implica crear una exposició permanent d'aquest tipus.

Com a complement d'allò dit abans, els museus són predominantment d'etnologia, ja que aquest tipus de materials són en principi més fàcils d'obtenir, s'atansen a una realitat immediatament viscuda i fan, no ho oblidem, un servei de conservació d'un patrimoni que està desapareixent a marxes forçades. La varietat museística no és massa excepcional, ja que els museus històrics, principalment d'arqueologia, i els d'art, especialment el religiós, són també importants. Aquests tres tipus gairebé arriben a cobrir les tres quartes parts del total d'inventariats.

Les comarques de Lleida s'han incorporat tardanament a l'abundància museística que ha creat la societat catalana, i que ha estat en molts casos autèntica eina de cultura per dinamitzar les respectives localitats. De totes maneres es pot veure al Ponent de Catalunya una xarxa de museus que s'ajusta bastant a la realitat territorial, amb la clara desproporció demogràfica entre el nord i el sud, la qual es veu perfectament traduïda en una desequilibrada distribució territorial dels museus.

Malauradament la gran majoria de museus depenen pel seu funcionament de la dedicació d'un voluntariat, el qual la majoria de les vegades ha de lluitar per mantenir unes instal·lacions amb migrants, quan no inexistents, pressupostos. Això ens permet reflexionar sobre la valoració social i política de la institució museística, cosa que haurem d'acceptar que no és massa gran, sobretot quan encara està per materialitzar una idea per interessant que sigui. També cal afegir que encara és relativament habitual l'execució d'obres que afecten solament la part més visible del museu, oblidant aspectes tècnicament no menys importants, com els magatzems.

És interessant comentar breument la bibliografia existent sobre els museus de les comarques de Lleida. Dels quaranta treballs i articles que hem trobat, (no hem volgut incloure la premsa diària per no excedir més el generós espai cedit a aquesta comunicació), es pot treure una primera conclusió. Deixant de banda algunes cites o catàlegs existents a la primera meitat del segle XX, hem d'esperar als anys seixanta per trobar els primers autors que tracten específicament el tema de museus, els quals centren la seva atenció principalment en el contingut, i com a molt parlen de l'edifici en general. Haurem d'esperar la dècada dels vuitanta per començar a trobar referències de caire museogràfic, cosa que a poc a poc s'anirà tenint més en compte fins arribar als noranta, amb diferents treballs que toquen solament aquest aspecte (annex III).

Resulta evident que cal racionalitzar els esforços a l'hora de reforçar els museus existents o aquells que es volen crear. Cal esperar que l'actual llei de museus pugui ser el marc on desenvolupar aquells projectes endegats, replantejar encertadament els existents i buscar noves fórmules que dinamitzen un món complex però que reflecteix la realitat de la societat que l'ha creat.

NOTA D'AGRAÏMENT

Hem de fer constar l'amable col·laboració de Josep Medina en el tractament informàtic de les figures que il·lustren aquesta comunicació.

ANNEX I

ESTAT ACTUAL DELS MUSEUS DE LES TERRES DE LLEIDA									
DATA DE FUNDACIÓ		POBLE				COMARCA			
		CIUTAT							
PETITA HISTÒRIA DEL MUSEU				PROBLEMES PRINCIPALS DEL MUSEU					
GESTIÓ I ADMINISTRACIÓ			EDIFICI						
			antic			accessos fàcils o difícils			
municipal		planta nova			sortides d'emergència				
diputació		restaurat			sistemes de seguretat				
eclesiàstic		SUPERFÍCIE QUE OCUPA m²			accesible a disminuïts				
particular					control de temperatura				
patronat					control d'humitats				
DEPENDÈNCIES			MATERIAL			PERSONAL			
Nombre sales d'exposició			TIPUS DE MATERIAL			PERSONAL TÈCNIC			
seguretat			arqueològic			nombre de tècnics			
il.luminació			etnològic			director		titulació	
sala d'exposicions temporals			art			conservador		titulació	
sala d'actes						auxiliar museus		titulació	
magatzems			ESTAT DE CONSERVACIÓ			anys que fa que ocupa la plaça			
tallers			bó			becaris			
laboratoris			regular			col.laboradors			
arxiu			dolent			personal consergeria			
secretaria			restaurat			guia			
sanitaris			no-restaurat			personal vigilància			
biblioteca			inventariat			personal administratiu			
SERVEIS DOCUMENTACIÓ			estudiat			personal de neteja			
			fotografiat			PÚBLIC			
			registre entrades / sortides			PRESSUPOST I MANUTENCIÓ			poc
fitxers			pressupost anual			nombrós			
arxius						adults			
informatització			FINANÇAMENT			Tercera edat			
catàleg			municipal			EGB			
tríptic			Generalitat			BUP			
guia del museu			diputació			COU			
publicacions			particular			FP			
departament pedagògic			bisbat			universitaris			
programa d'activitats			DIES QUE OBRE EL MUSEU			ORGANITZACIÓ VISITA ESCOLES			
ADREÇA:			diàriament			OBSERVACIONS			
			festius						
			estiu						
			hores convingudes						
TELÈFON:			HORARI:						
FAX:									

ANNEX II

MUSEUS AMB TÈCNICS REMUNERATS

1. Musèu d'era Val d'Aran (Vielha)
  - . Director: tècnic de titulació superior (antiguitat, tres anys)
  - . 437 m²
  - . 800 peces (no finalitzat l'inventari)
2. Ecomuseu de les Valls d'Àneu
  - . Director: tècnic de titulació superior
  - . 5 mesos
  - . ? m²
  - . ? inventari
3. Museu Diocesà de l'Alt Urgell (la Seu d'Urgell)
  - . Director: tècnic de grau mig (antiguitat, cinc anys)
  - . 1.779 m².
  - . 386 peces
4. Museu Diocesà i Comarcal (Solsona)
  - . Tècnic de grau mig (antiguitat, nou anys)
  - . Tècnic de grau superior (antiguitat, quatre mesos)
  - . 2.180 m²
  - . inventariat en part.
5. Museu Comarcal de la Noguera (Balaguer)
  - . Tècnic superior (antiguitat, tretze anys)
  - . En construcció
  - . inventariat en part
6. Museu Comarcal de l'Urgell (Tàrrrega)
  - . Tècnic superior (antiguitat, set anys)
  - . Tècnic superior (antiguitat, nou mesos)
  - . 1.500 m²
  - . 2.569 peces
7. Gabinet Numismàtic de l'IEI (Lleida)
  - . Tècnic superior (antiguitat, setze anys)
  - . 250 m²
  - . 4.116 peces
8. Sala d'Arqueologia de l'IEI (Lleida)
  - . Tècnic superior (antiguitat, dos anys)
  - . 276 m²
  - . inventariat en part
9. Museu d'Art Jaume Morera (Lleida)
  - . Director: tècnic superior (antiguitat, quatre mesos)
  - . 712 m²
  - . 1.028 peces
10. Museu Diocesà (Lleida)
  - . Director: tècnic grau mig
  - . 300 m²
  - . 1.559 peces

Nota: Els tres museus diocesans són dirigits per sacerdots, els quals, tot i ser nomenats específicament per a la direcció del museu, compaginen la seva tasca museística amb la pròpia del sacerdoci.

MUSEUS SENSE TÈCNICS REMUNERATS

1. Museu de la Fusta (Àreu)
  - . Responsable (estudis primaris)
  - . 80 m²
2. Museu de l'Acordió (Arsèguel)
3. Museu dels Raiers (Pont de Claverol)
  - . 100 m²
4. Molí de l'Oli. Casa Mauri (la Pobla de Segur)
5. Museu del Suboficial (Talarn)
6. Museu de la Vall de Lord (Sant Llorenç de Morunys).
7. Museu Boncompte (Ponts)
  - . Director-propietari (estudis de grau mig).
  - . 600 m²
  - . 5.000 peces.
8. Museu Arqueològic i Paleontològic (Baldomar)
  - . Director-propietari
  - . 340 m²
9. Museu del Montsec (Artesa de Segre)
  - . 120 m²
10. Museu Municipal (Agramunt)
  - . 100 m²
11. Museu Etnològic (Belianes)
  - . 150 m²
12. Museu Etnològic Municipal (Castellnou de Seana)
13. Museu dels Vestits de Paper (Mollerussa)
14. Museu Etnològic (Bellvís)
15. Museu del Pagès (Linyola)
16. Museu Duran i Sanpere (Cervera)
  - . Tècnic amb dedicació parcial
  - . 800 m²
  - . 2.100 peces
17. Museu del Pa (Torà)
  - . 400 m²
18. Museu Arqueològic i Etnològic (Torà)
19. Museu Eduard Camps (Guissona)
20. Museu de la Pagesia (Sisteró)
21. Museu Etnològic i Arqueològic (Juneda)

22. Museu Arqueològic (les Borges Blanques)
  - . Responsable (col.laboració d'un tècnic superior)
  - . 30 m²
23. Museu del Pagès (Castelldans)
24. Museu Etnològic del Poble (Aspa)
25. Museu Arqueològic (Artesa de Lleida)
26. Museu Local (Torrebesses)
  - . 120 m²
27. Museu Capitular (Lleida)
  - . 100 m²
28. Museu Jordi Sirera (Lleida)
  - . Sis tècnics amb col.laboració parcial
  - . 40 m²

EXPOSICIONS PERMANENTS

1. Església parroquial de Gessa
Talles de boix
2. Església parroquial de Casau
Casulles
3. Església parroquial de Les
Escultura religiosa
4. Església parroquial de Vielha
Escultura religiosa
5. Monestir de Sant Bartomeu de Bellpuig
Ceràmica popular catalana
6. Església parroquial de Verdú
Tresor i objectes religiosos
7. Església parroquial de Bellver de Cerdanya
Objectes religiosos

COLLECCIONS

1. Ponts
Llibres
2. Cubells
Numismàtica
3. La Fuliola
Paleontologia
4. La Fuliola
Armes
5. Les Borges Blanques
Etnologia i altres
6. Almacelles
Etnologia

7. Almenar
Etnologia

8. Lleida
Museu de Zoologia Lluís Domènech, especialitzat en aus i papallones (avui és al Museu de Zoologia de Barcelona)

LLEGATS

1. Casa Museu Pare Manyanet (Tremp)
2. Museu Janer (la Seu d'Urgell)
3. Casa de Sant Pere Claver (Verdú)
4. Llegat Josep Lladonosa (Alguaire)
5. Llegat Areny (Lleida)
6. Llegat Emili Pujol (Lleida)
7. Llegat Ricard Vinyes (Lleida)
8. Llegat Leandre Cristòfol (Lleida)
9. Espai Guinovart (Agramunt)
500 m²

MUSEUS TANCATS

1. Museu del Raier (Coll de Nargó)
2. Museu Etnològic (Arbeca)
3. Museu Arqueològic (Verdú)
4. Museu Etnològic (Vinaixa)
5. Museu Etnològic (Solsona) -en espera de nova ubicació-
6. Museu de la Pedra (Guimerà) -en espera de projecte-
7. Museu de l'Estable (Guimerà) -en espera de projecte-
8. Col·lecció de Paleontologia (Lleida) -en espera de nova instal·lació-
9. Gabinet d'Armes (Lleida)
10. Museu de la Paeria (Lleida), avui, Restes Monumentals de la Paeria
11. Museu Municipal (Balaguer), avui, Museu Comarcal de la Noguera
12. Museu Arqueològic de l'IEI (Lleida), avui, Sala d'Arqueologia de l'IEI
13. Museu Arqueològic (Tàrraga), avui, Museu Comarcal de l'Urgell
14. Museu Municipal (Isona), en obres per la propera obertura prevista pel 1995
15. Museu Monàstic (Vallbona de les Monges), en espera de projecte
16. Museu Etnològic (Torregrossa)
17. Museu Municipal (Granyena de les Garrigues), en obres
18. Museu de la Terrissa (Verdú), en obres

MUSEUS EN PROJECTE

1. Museu Joan Xiquet (Vilamós)
2. Ecomuseu de la Vallferrera (Àreu)
3. Museu de Geologia o Museu de Ciències Naturals del Pallars (Tremp)
4. Museu Etnològic (Organyà)
5. Museu del Ganivet (Solsona)
6. Museu del Tractor (Solsona)
7. Museu Carlista (Pinós del Solsonés)
8. Museu de la Pagesia (Torà)
9. Biblioteca-museu (Cervera)
10. Museu del Canal d'Urgell (Mollerussa)
11. Museu de l' Oli (les Borges Blanques)
12. Ecomuseu de l' Oli (la Pobla de Cérvoles)
13. Museu del Reg (Almenar)
14. Museu Arqueològic (Sucs)
15. Museu Etnològic (Torres de Segre)
16. Monestir d'Avinganya (Seròs)
17. Ecomuseu de l'Aigua (Lleida)
18. Museu d'Art (Lleida)
19. Museu d' Història de la Ciutat (Lleida)
20. Museu de Titelles (Lleida)
21. Museu del Pessebre Vivent (Sant Guim de la Plana)
22. Museu d'Història Natural (Lleida)
23. Museu de la Batllia i del Baridà. Ca les Monges (Bellver de Cerdanya)
24. Museu de l'Alta Ribagorça (el Pont de Suert)
25. Museu Municipal (Maials)
26. Museu Local (Guimerà)
27. Museu Planeta Terra. Fundació Joan Oró (Lleida)

SALES D'EXPOSICIONS TEMPORALS VINCULADES A MUSEUS

1. Església de Sant Joan (Museu dera Val d'Aran), Arties
2. Església de Sant Julià de Pedra (Museu de la Batllia i del Baridà), Bellver de Cerdanya

ANNEX III

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

DURAN, A.: «El Museu Comarcal de Cervera». A *Boletín Interior Informativo del Centro Comarcal Leridano*, núm. 58 (separata especial). Barcelona, desembre de 1962, pp. 27.

LARA, F.: «Historia del Museo Arqueológico de Lérida (con el estudio de sus piezas más importantes)». A *Ilerda XXX*. Lleida, 1969-1970, pp.75-93.

LARA, F.: *Museo Arqueológico I.E.I. Editorial Dilagro*. Lleida 1974, pp.167.

A.A.V.V. *Catálogo del Museo de Arte "Juime Morera" de Lérida*. I.E.I. Lleida 1975, pp.146.

GUERRERO, A.: *El Gabinete Numismático de Lleida*. I.E.I. Lleida 1976, pp. 65.

ANÒNIM: *Museos de las comarcas leridanas. Museus de les comarques lleidatanes*. I.E.I. Lleida, 1979, pp. 12.

BARRI, M.J. I D'ALTRES: *Guia dels Museus de Catalunya*. Caixa de Pensions "la Caixa". Barcelona 1979, pp. 214.

TARRAGÓ, J.A. i DIEZ-CORONEL, L.: «La excavación arqueológica del palacio de la Paheria de Lérida y su Museo». A *Miscel·lània Homenatge al Professor Roca i Lletjós*. I.E.I. Lleida 1981, pp. 405-46, làms. LII.

SIURANA, V.: «El Museu de la Paeria». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 1. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, p. 15.

SOLER, M.: «Gabinet Numismàtic i d'Armes de l'Institut d'Estudis Ilerdencs». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 2. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp. 2-7.

GUERRERO, A.: «Armes». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 2. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp.8- 13.

GONZALEZ, J.R.: «El Museu Arqueològic de l'Institut d'Estudis Ilerdencs». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 3. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp.8-12.

RODRIGUEZ, J.I.: «El magatzem i el laboratori de la Secció d'Arqueologia». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 3. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, p. 13.

LACASA, A.: «La Sala de Fòssils del Gabinet de Ciències Naturals de l'I.E.I.». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 3. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, p. 14.

VILA, F.: «El Museu Morera, o el caràcter nòmada d'un fons pictòric lleidatà». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 5. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp. 10-13.

TARRAGONA, J.: «Museus Diocesans». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 7. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp. 2-11.

MIQUEL, A.: «Museu Capitular: Descripció de peces». A *Lleida.Coneixes la teva ciutat..?*, núm. 13. Ateneu Popular de Ponent. Lleida 1982, pp.10-15.

ANÒNIM: *Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. I.Arqueologia i Art Romànic*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona 1983.

JUNYENT, E. I PEREZ, A.: *El Museu de la Paeria*. Ajuntament de Lleida. Lleida 1983. pp. 37.

GONZALEZ, J.R.: «Exordi o el perquè d'aquesta publicació». A *XXX Aniversari del Museu Arqueològic*. Setmana d'Arqueologia Medieval (resums de les conferències), I.E.I. Lleida 1986, pp.9-13, fot.14.

SOLER, M.: *Món ibèric i romanització a les Terres de Ponent. Full Pedagògic* núms.1, 2 i 3. Gabinet Numismàtic de l'IEI. Lleida 1986.

XANDRI, J. i GONZALEZ, J.R.: «El monestir d'Avinganya (Serós). Centre d'estudis o parc cultural del Baix Segre: una alternativa als museus locals». (Congrés Català de Museus Locals i Comarcals. Arbúcies-Olot 1989). A *Aixa* núm. 2. La Gabella, Museu Etnològic del Montseny. Arbúcies 1989. pp. 173-180.

PORTA, E. i NAVARRO, J.: «Història del Museu Morera. 1915-1990». A *Quaderns de divulgació ciutadana La Banqueta*, núm. 13. Lleida 1990. pp. 103.

A.A.V.V.: *Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Catàleg de romànic i gòtic*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1990. pp. 317.

INIESTA, M. i FEIXA, C.: «El patrimoni etnològic a les comarques de l'alt Pirineu». A *Collegats*, 4. Centre d'Estudis del Pallars. Lleida 1991, pp.35-50.

MUÑOZ, J. «Projecte museològic i museogràfic per al disseny del Museu de Ciències Naturals del Pallars». A *Collegats*, 4. Centre d'Estudis del Pallars. Lleida 1991, pp.51-144.

ABELLA, J.J.: «La imatge de la vida tradicional a través dels museus locals d'etnografia: el cas de les terres de Ponent». A *Collegats*, 5. Centre d'Estudis del Pallars. Lleida 1992, pp.8-17.

BERLABE, C. I D'ALTRES: *Tapissos de la Seu Vella*. Catàleg de l'Exposició. Centre Cultural de la Fundació "La Caixa". Barcelona 1992, pp. 47.

ANÒNIM: *Catalunya Museus*. Generalitat de Catalunya. Barcelona 1993, pp. 54.

COMPANY, X.; PUIG, I. i TARRAGONA, J. Eds.: *Museu Diocesà de Lleida Catàleg. Exposició Pulchra. Centenari de la creació del Museu 1893-1993*. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Lleida 1993. pp. 459.

BOYA, J.M.: «Eth Musèu dera Val d'Aran: projecte e realitat». A *I Jornades sobre el patrimoni etnològic a les terres de Ponent i l'alt Pirineu*. Universitat de Lleida. Lleida 1993. pp. 33 i 34.

FARRAS, C. i RELLA, F.: «L' Ecomuseu de les Valls d'Àneu (Pallars Sobirà)». A *I Jornades sobre el patrimoni etnològic a les terres de Ponent i l'alt Pirineu*. Universitat de Lleida. Lleida 1993. pp. 51-56.

INIESTA, M.: «Una proposta d'acció museal per a l'Alta Ribagorça». A *I Jornades sobre el patrimoni etnològic a les terres de Ponent i l'alt Pirineu*. Universitat de Lleida. Lleida 1993. pp. 57-64.

ABELLA, J.J.: «Els museus etnogràfics de les Terres de Ponent: una aproximació a la realitat present». A *I Jornades sobre el patrimoni etnològic a les terres de Ponent i l'alt Pirineu*. Universitat de Lleida. Lleida 1993. pp. 79-88.

LLOP, C. i LLOP, J.M.: «L'aigua element permanent i transformador del territori: del Museu de l'Aigua al Parc del Segre». A *I Jornades sobre el patrimoni etnològic a les terres de Ponent i l'alt Pirineu*. Universitat de Lleida. Lleida 1993. pp. 147-154.

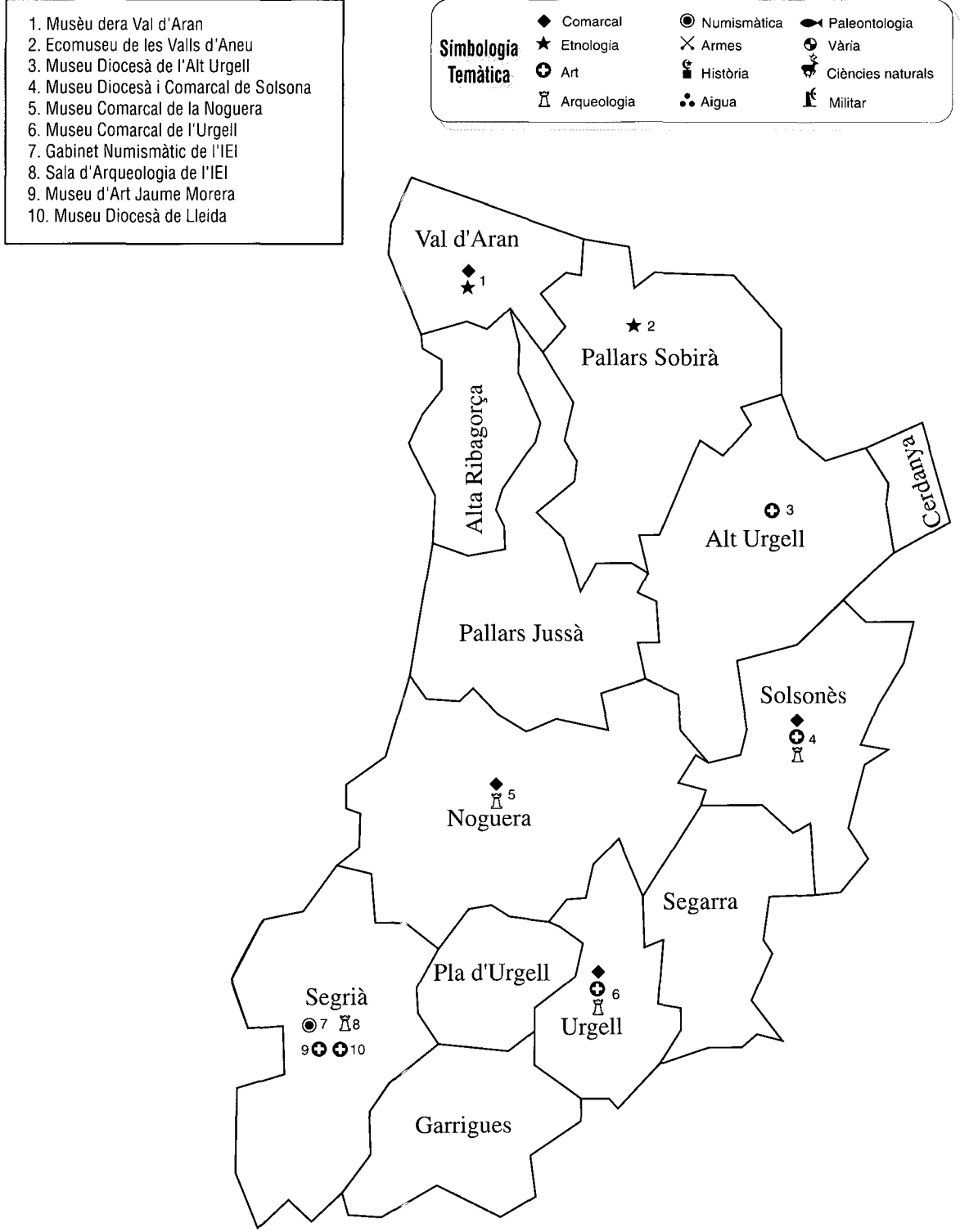
GONZALEZ, J.R.: «La nueva Sala de Arqueología de Lleida». A *Revista de Arqueología* núm. 157. Madrid 1994. pp.48-51.

FILELLA, A. M. I D'ALTRES: *Guia didàctica de la Sala d'Arqueologia. Dossier del professor*. I.E.I. Lleida 1994.

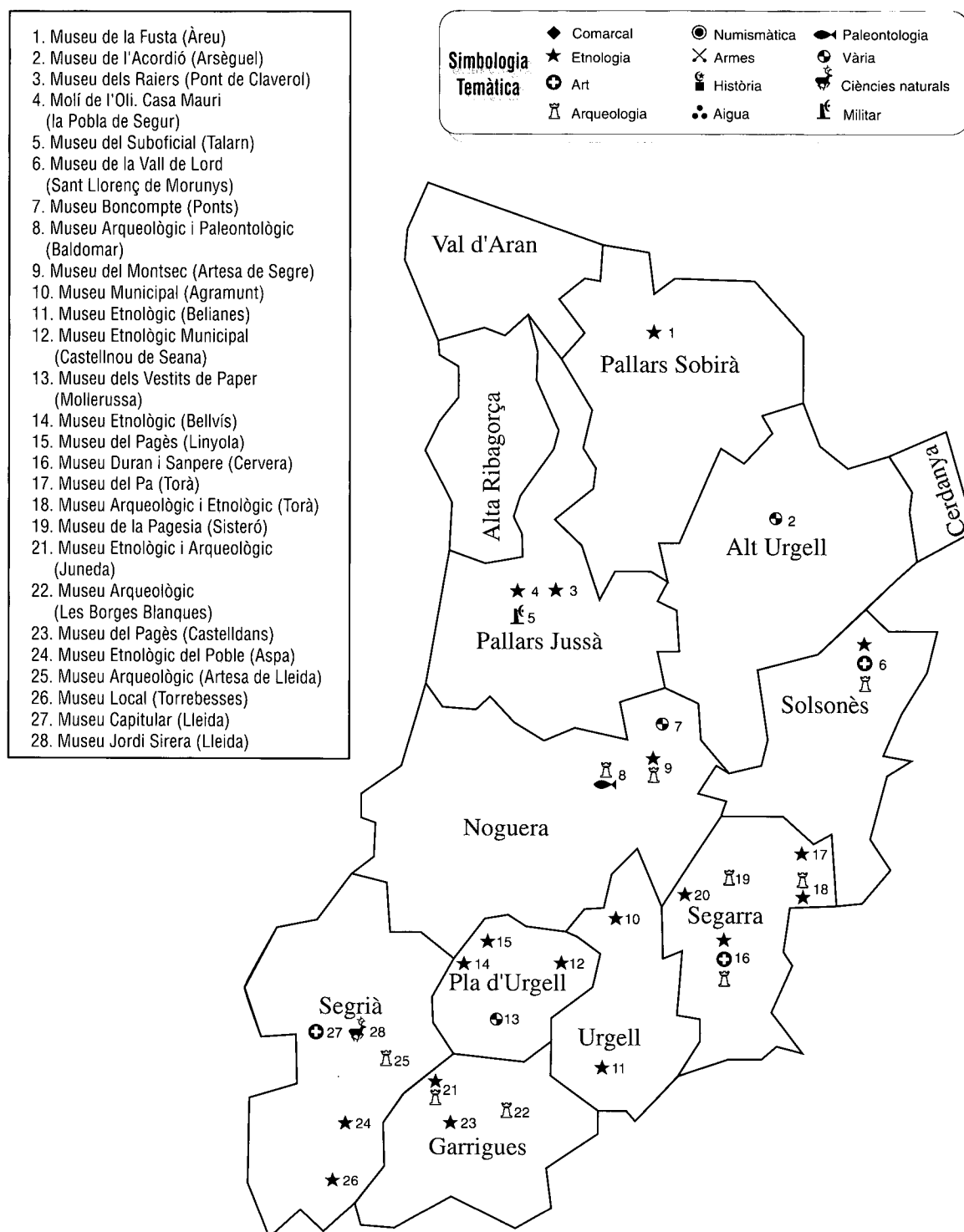
MACIA, M. I D'ALTRES: *Quaderns didàctics de la Sala d'Arqueologia. Activitats d'aprenentatge I i II*. I.E.I. Lleida 1994.

GONZÁLEZ, J.R.: *Presente y pasado de la exposición arqueológica permanente de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida*. Reunió Anual de l' ICAMT Barcelona 1993 (en premsa).

GONZÁLEZ, J.R.: «El projecte museístic de la nova Sala d'Arqueologia de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida». A *Puig Castellar*, núm. 6. Santa Coloma de Gramanet (en premsa).

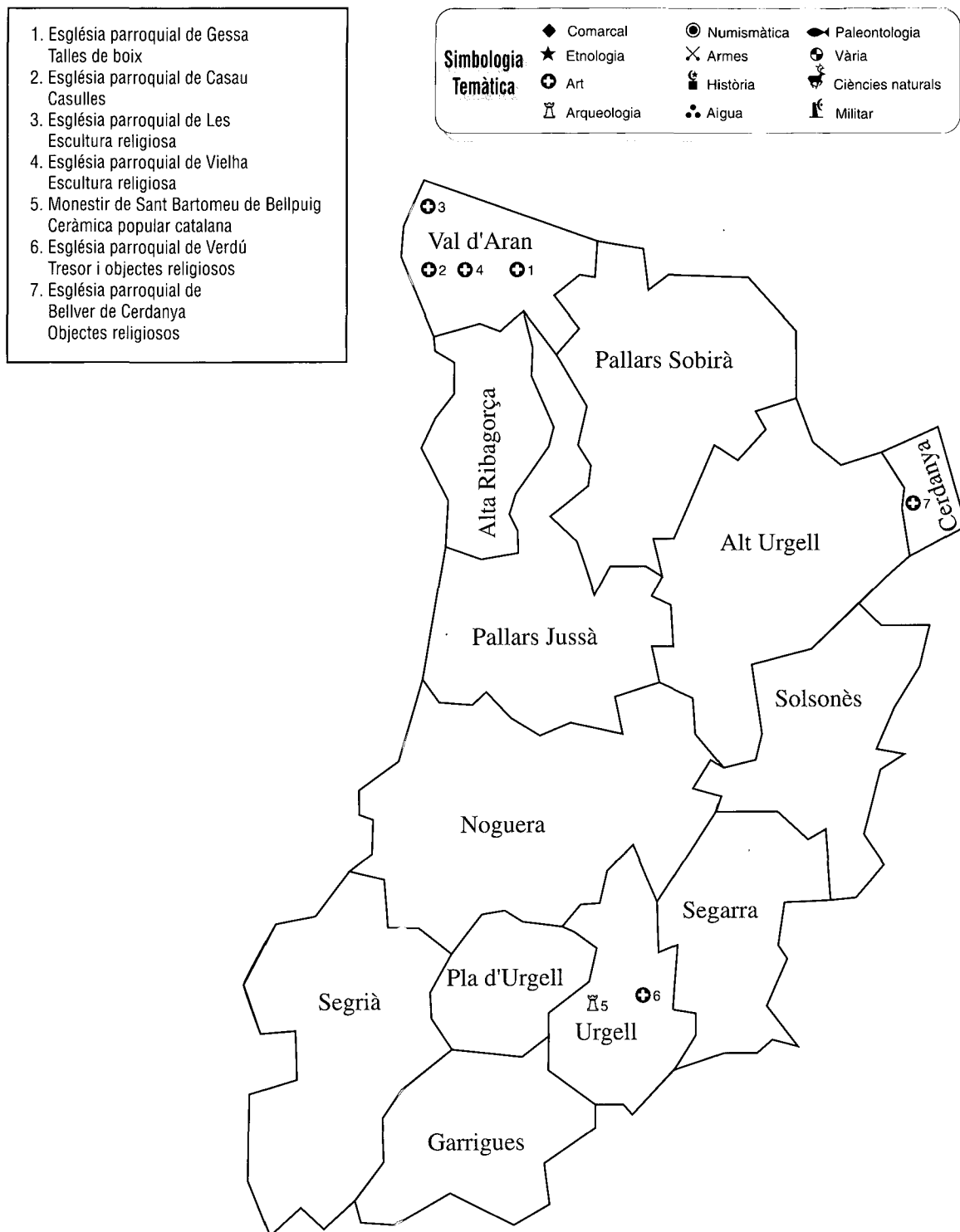

Fig. 1. Museus amb tècnics remunerats a les comarques de Lleida

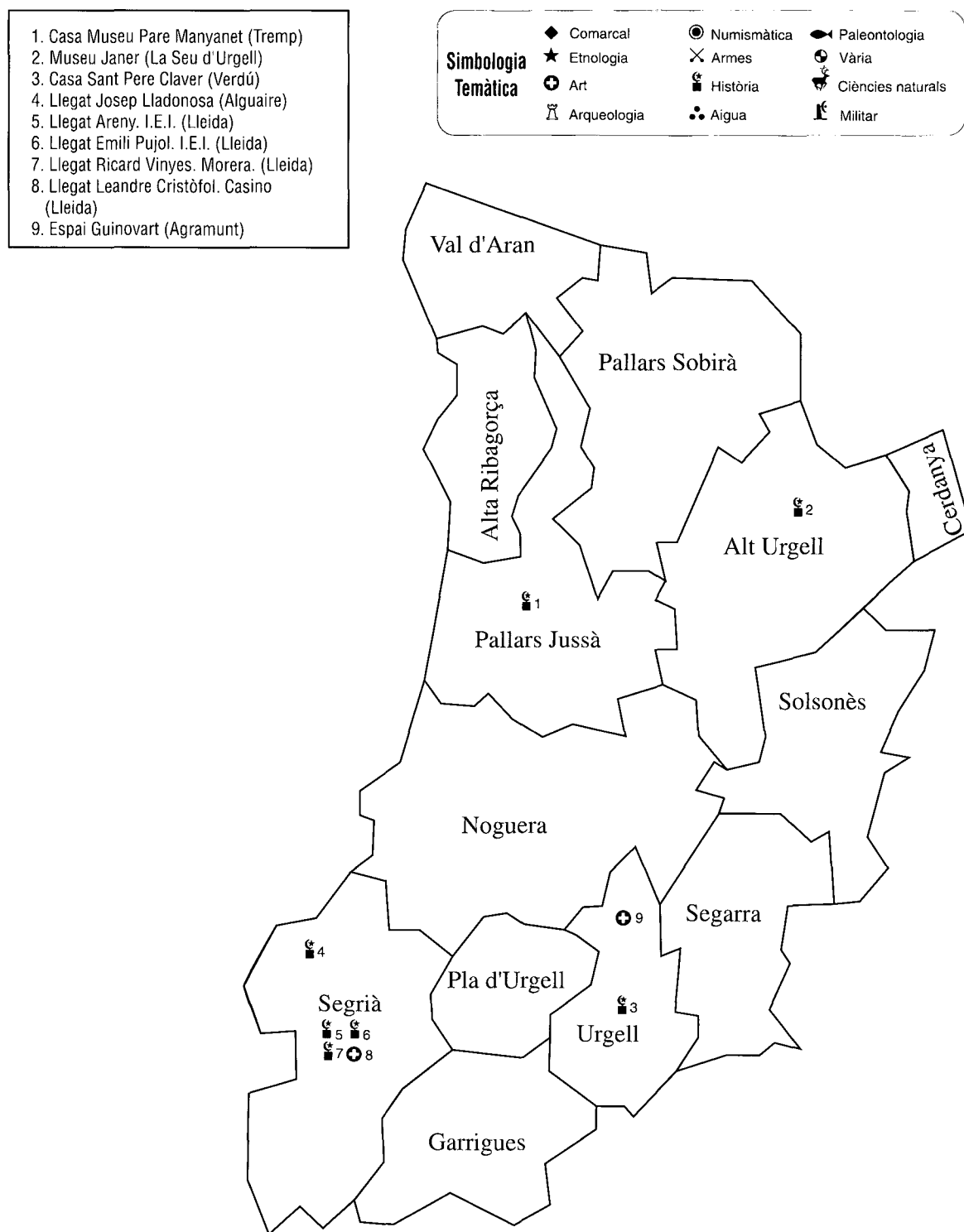

Fig. 2. Museus sense tècnics remunerats a les terres de Ponent

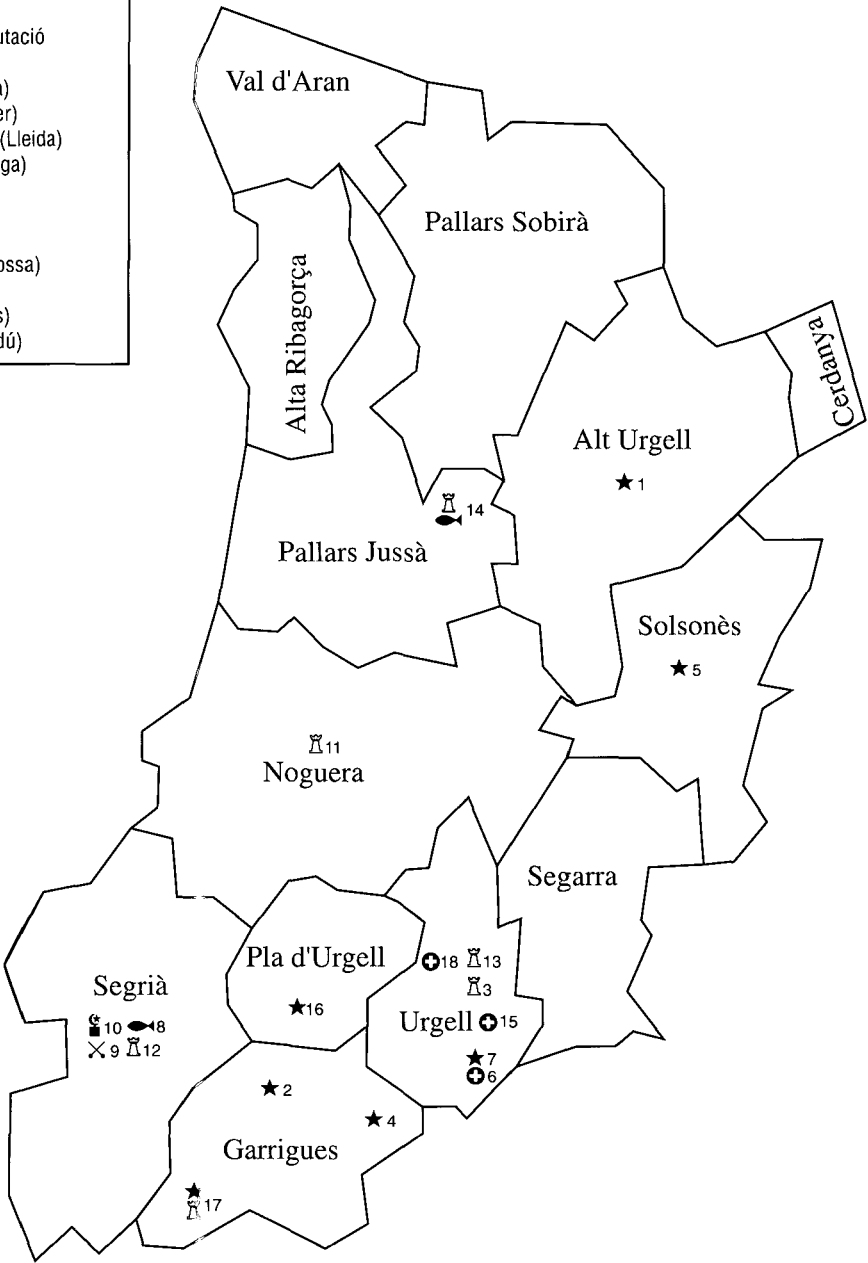
Fig. 3. Exposicions permanents existents a les comarques lleidatanes

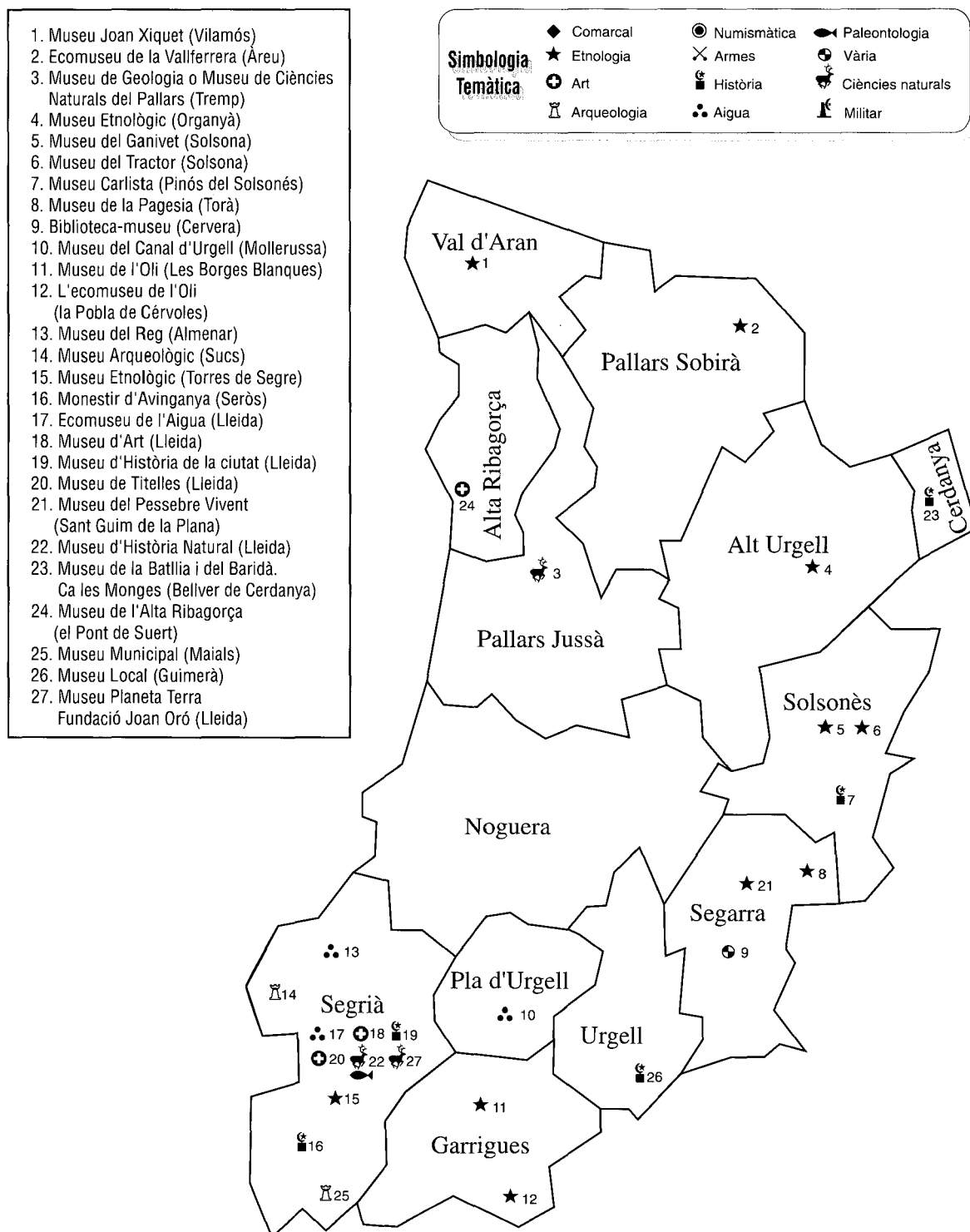
Fig. 4. Llegats existents a les comarques lleidatanes

1. Museu del Raier (Coll de Nargó)
2. Museu Etnològic (Arbeca)
3. Museu Arqueològic (Verdú)
4. Museu Etnològic (Vinaixa)
6. Museu de la Pedra (Guimerà)
7. Museu de l'Estable (Guimerà)
8. Col·lecció de Paleontologia. I.E.I. (Lleida)
9. Gabinet d'Armes, I.E.I. Diputació (Lleida)
10. Museu de la Paeria (Lleida)
11. Museu Municipal (Balaguer)
12. Museu Arqueològic, I.E.I. (Lleida)
13. Museu Arqueològic (Tàrraga)
14. Museu Municipal (Isona)
15. Museu Monàstic (Vallbona de les Monges)
16. Museu Etnològic (Torregrossa)
17. Museu Municipal (Granyena de les Garrigues)
18. Museu de la Terrissa (Verdú)

Simbologia Temàtica	◆ Comarcal	● Numismàtica	🦕 Paleontologia
	★ Etnologia	✕ Armes	🏺 Vària
	⊕ Art	🏰 Història	🌿 Ciències naturals
	🏺 Arqueologia	💧 Aigua	🛡 Militar

Fig. 5. Museus tancats de les comarques lleidatanes

Fig. 6. Museus en projecte a les comarques lleidatanes